

14 נובמבר 2013

לכבוד
חברי ועדת הפנים והגנת הסביבה

לכבוד
ח"כ מירי רגב
יו"ר ועדת הפנים והגנת הסביבה

שלום רב,

הנדון: הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (הוראת שעה) (תיקון מס' 2), התשע"ג-2013

1. הצעת החוק שבנדון אשר תובא לדיון בפני הועדה ביום 18.11.13, מבקשת להאריך ב- 4 שנים נוספות את הוראת השעה המסמיכה רשויות מקומיות לפעול בתחומים של שמירה, אבטחה וסדר ציבורי. כמו כן, ההצעה צפויה להאריך בשנתיים נוספות את הוראת המעבר המעניקה היתר לרשויות שגבו אגרת שמירה בטרם נחקקה הוראת השעה להמשיך ולגבות אף אם האגרה גבוהה מהסכום המרבי שנקבע בתקנות.
2. **אנו קוראים לכם להתנגד להצעת החוק בנוסחה הנוכחי. ראוי להתיר את פעילות השמירה על הסדר הציבורי לידי המשטרה בלבד ולא להעביר תפקידים אלו לידי הרשויות המקומיות. לכל הפחות, יש להגביל את הוראת השעה לשנה נוספת ולדרוש כי יתקיים דיווח וביקורת על פעילות הרשויות בתחומים אלו. זאת בשל העובדה, שעל אף שהוראת השעה אינה מעניקה לרשויות מקומיות סמכויות שיטוריות פרטניות, המציאות מוכיחה כי רשויות רבות מפעילות כוחות מעין שיטוריים המפעילים סמכויות פוגעניות.**

סעיף 1 להצעת החוק:

3. ההוראה המתירה לרשויות מקומיות לפעול בתחומי **הסדר הציבורי** משקפת התנערות של השלטון המרכזי מתפקידי הליבה שלו והעברה פסולה של תפקידי שיטור בתחום הסדר הציבורי לרשויות מקומיות, באופן העלול לפתוח פתח לפגיעה בזכויות אדם ולהעמקת אי השוויון בין הרשויות.
4. ההיתר לרשויות המקומיות לפעול בתחומים המהווים את תפקידי הליבה של המשטרה ניתן מבלי לקבוע סייגים וגבולות לפעילות זו ומבלי שמתקיים פיקוח על הפעילות המתבצעת על ידי הרשויות או מעקב אחריה.
5. בפועל, רשויות מקומיות רבות מפעילות סיירות שיטור שחורגות באופן קיצוני מהסמכויות המותרות ופועלות לעיתים ככוח שיטור לכל דבר. כך לדוגמה, פועלת ברעננה סיירת ביטחון המאוישת בסיירים חמושים, עובדי חברת אבטחה, המבצעים פעילות משטרתית קלאסית:

תפיסת חשודים בביצוע עבירות רכוש, מרדף אחר חשודים¹; בפרדסיה פועלת "משטרה פרטית" המבצעת, בין היתר, מארבים ומרדפים.²

6. הטענה המועלת בדברי ההסבר להצעה לפיה הארכת תוקף ההוראה נועדה "להמשיך ולבחון את מידת הצורך בקביעת סמכותה של רשות מקומית לפעול ולהסדיר בתחומה ענייני שמירה וסדר ציבורי ואת אופן הפעלת הסמכות בידי הרשויות המקומיות" משוללת כל יסוד. במהלך התקופה שבה הוראת השעה בתוקף לא נראה כי נעשתה כל בחינה או ניסיון לפקח על הפעילות. בניגוד לשיטור העירוני שלגביו נקבע מנגנון דיווח תקופתי לכנסת, במקרה זה לא מתקיימת בקרה כלשהי.

7. הצעת החוק אינה קובעת את הסמכויות המהותיות המוענקות לרשויות המקומיות אלא רק מסגרת מעורפלת של "עניינים". גם תקנות העיריות (שמירה), אבטחה וסדר ציבורי ברשות מקומית), התשע"ב-2011 לא קובעות כל תנאים או סייגים לפעילות הרשויות המקומיות אלא הגדרה כוללת וחסרת גבולות של תפקידי הרשויות בתחום השמירה על שלום הציבור והסדר הציבורי.

8. זאת ועוד, לפי הידוע לנו, גם מאבטחים פרטיים מועסקים כיום על ידי רשויות מקומיות בכוחות "השיטור העירוניים" הפועלים בפועל מכוח סעיף זה. במידה והדבר נכון, הרי שמדובר בהפרטה אסורה של תפקידים שלטוניים שאין להעביר לידי גורמים פרטיים.

סעיף 2 להצעת החוק:

9. סעיף זה קובע כי תוארך בשנתיים ההוראה המתירה לרשויות מקומיות להמשיך ולגבות את אגרת השמירה שנגבתה מהתושבים אף אם האגרה גבוהה מהסכום שנגבה בתקנות שעברו בינואר 2013. לפי דברי ההסבר להצעת החוק "הארכת התקופה האמורה נדרשת כדי לאפשר לרשויות המקומיות להשלים את הליכי חקיקתם או תיקונם של חוקי העזר, בהתאם לנושאים שנקבעו בתקנות שצוינו לעיל ובהתאם לסכום המרבי של היטל השמירה שנקבע בתקנות באותו עניין".

10. ההיתר שניתן לרשויות לגבות תשלום נוסף עבור פעילות לשמירה על הסדר הציבורי מעלה חשש להעמקת הפער בין הרשויות המקומיות השונות. העברת סמכויות שיטור מובהקות לרשויות מקומיות עלולה להגביר את הפערים המשמעותיים הקיימים ממילא בין רשויות עשירות לבין רשויות עניות. זכותו של אזרח במדינת ישראל לשירותי אכיפת חוק ולחיים בסביבה בלתי אלימה לא צריכה להיות תלויה במצבה הכלכלי של העיר בה הוא חי. שירותים אלה אמורים להינתן ללא תמורה ובאופן שוויוני בידי השלטון המרכזי.

11. לא זו בלבד שאין זה ראוי שהתושבים נדרשים לשלם בעבור שירותים אותם הם זכאים לקבל בחינם, אלא שלפי סעיף זה יימשך המצב לפיו רשויות מקומיות גובות סכומים שמעבר לסכום המרבי שנקבע בתקנות למשך שנתיים נוספות. לא ברור מדוע נדרש זמן רב כל כך להתאמת המצב בפועל לדרישות החוק והתקנות.

¹ אתר עיריית רעננה, [סיירת הביטחון של רעננה קוצרת הצלחות](#), 15.10.2012; עיריית רעננה, [פרוטוקול מועצת העיר מספר 03/2012](#), 21.3.2012, בעמ' 6.

² אתר המועצה המקומית פרדסיה, [משטרה פרטית](#).

12. יש לזכור כי כבר בשנת 2005 הטיח מבקר המדינה ביקורת במשרד הפנים על העדרן של אמות מידה אחידות לכל הרשויות המקומיות לקביעת תעריפי אגרות ברשויות המקומיות עבור שירותי השמירה. הצעת החוק מאפשרת לרשויות המקומיות להמשיך עד לסוף שנת 2015 לגבות את אגרת השמירה והאבטחה אותה הם גובים מתוקף חוקי העזר שחוקקו בטרם נכנס לתוקף החוק וזאת למרות שמשרד הפנים קבע כבר תקרות לגבייה.

13. מהטעמים המפורטים לעיל, אנו סבורים כי הצעת החוק אינה ראויה ולכל הפחות יש להגביל אותה לתקופה קצרה בהרבה מארבע שנים.

בברכה,
אן סוציו, עו"ד